

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)
2005. április 21. *

A T-28/03. sz. ügyben,

a **Holcim (Deutschland) AG**, korábban Alsen AG (székhelye: Hamburg [Németország], képviselik: kezdetben F. Wiemer és K. Moosecker, később F. Wiemer, P. Niggemann és B. Menkhaus ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: R. Lyal és W. Mölls, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: német.

az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság, ún. „cement”-ügyben 2000. március 15-én hozott ítéletével (EBHT 2000., II-491. o.) megsemmisített, az EK-Szerződés 85. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott, 1994. november 30-i 94/815/EK bizottsági határozattal (IV/33.126. és 33.322. ügy – „cement”) (HL L 343., 1. o.) kiszabott bírság következtében a felperes által adott bankgarancia költségeinek megtérítése iránti kártérítési keresete tárgyában,

**AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (harmadik tanács),**

tagjai: J. Azizi elnök, M. Jaeger és F. Dehousse bírák,

hivatalvezető: H. Jung,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. június 10-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

- 1 A hamburgi (Németország) székhellyel rendelkező felperes, az Alsen AG társaság, jelenleg Holcim (Deutschland) AG, tevékenységi körébe építőanyagok előállítására

tartozik. Az Alsen AG az Alsen Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH (a továbbiakban: Alsen Breitenburg) és a Nordcement AG (a továbbiakban: Nordcement) 1997-ben történt egyesüléséből jött létre.

- 2 Az EK-Szerződés 85. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott, 1994. november 30-i 94/815/EK határozattal (IV/33.126. és 33.322. ügy – „cement”) (HL L 343., 1. o., a továbbiakban: „cement”-határozat) a Bizottság az Alsen Breitenburgot 3,841 millió euró, míg a Nordcementet 1,85 millió euró bírsággal sújtotta az EK-Szerződés 85. cikkének (jelenleg EK 81. cikk) megsértése miatt.
- 3 Az Alsen Breitenburg és a Nordcement e határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be. Ezeket a kereseteket a T-45/95. és a T-46/95. sz. alatt vették nyilvántartásba, majd egyesítették a „cement”-határozattal érintett más társaságok által benyújtott keresetekkel.
- 4 A Bizottság által biztosított lehetőséggel élve az Alsen Breitenburg és a Nordcement ügy döntött, hogy bankgaranciát ad, elkerülve így a kérdéses bírságok azonnali befizetésének kötelezettségét. Az Alsen Breitenburg bankgaranciáját az 1995. május 3-tól 2000. május 2-ig terjedő időszakra kötötték meg a Berenberg Banknál évi 0,45%-os díj ellenében. A Nordcement 1995. április 18-tól 2000. május 3-ig kötött bankgaranciát a Deutsche Banknál évi 0,375%-os díj és egyszeri 15,34 euró szerződéskötési díj ellenében. A bankgaranciák megkötéséért a felperes összesen 139 002,21 eurót fizetett a bankoknak.
- 5 A T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság, ún. „cement”-ügyben

2000. március 15-én hozott ítéletével (HL 2000., II-491. o.) az Elsőfokú Bíróság a felperes vonatkozásában megsemmisítette a „cement”-határozatot, és a Bizottságot a költségek viselésére kötelezte.

- 6 Az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 91. cikke alapján 2001. szeptember 28-i levelében a felperes az alperestől egyrészt az eljárási költségek (nevezetesen az 545 000 eurót elérő ügyvédi munkadíj), másrészt a bankgaranciák létesítésével kapcsolatos költségek megtérítését kérte.

- 7 Az alperes 2002. január 24-i levelében az ügyvédi munkadíj egy részének (130 000 euró összegben) megtérítését ajánlotta fel a felperesnek, azonban megtagadta a bankgaranciával kapcsolatos költségek megtérítését, hivatkozva az eljárási szabályzat 91. cikkének értelmében vett költségekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatra.

- 8 A felperes 2002. április 5-i levelében ismét felszólította az alperest az ügyvédi munkadíj egészének és a bankgarancia költségeinek megtérítésére. A bankgarancia költségeinek megtérítése iránti kérelmét a felperes ezúttal az EK 288. cikk második bekezdésére és az EK 233. cikkre, valamint az Elsőfokú Bíróságnak a T-171/99. sz., Corus UK kontra Bizottság ügyben 2001. október 10-én időközben meghozott ítéletére (EBHT 2001., II-2967. o.) alapította.

- 9 Az alperes 2002. május 30-án elektronikus levélben felajánlotta, hogy megfizeti az ügyvédi munkadíjat 200 000 euróig terjedő összegben. A bankgarancia költségeinek megtérítését ismételten megtagadta, mivel úgy vélte, hogy a bankgarancia adásával a bíróság megfizetésének felfüggesztése csak egyszerű lehetőség volt, és így nem tehető felelőssé a vállalkozásnak e lehetőség igénybevételére vonatkozó döntéséből származó költségekért.

Eljárás és a felek kérelmei

- 10 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. január 31-én benyújtott keresetlevelében a felperes a jelen keresetet terjesztette elő.
- 11 Az alperes 2003. április 10-én ellenkérelmet, valamint elfogadhatatlansági kifogást terjesztett elő az eljárási szabályzat 114. cikke alapján a keresettel szemben annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkén alapul.
- 12 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság elrendelte a szóbeli szakasz megnyitását. A felek szóbeli előadásait és az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszaikat a 2004. június 10-i tárgyaláson hallgatták meg.
- 13 A felperes keresetében azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:
  - kötelezze a Bizottságot, hogy fizessen meg részére 139 002,21 eurót, növelve a 2000. április 15-től számított évi 5,75%-os késedelmi kamat összegével;
  - kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

14 Az alperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- a keresetet, mint elfogadhatatlant, utasítsa el annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkén alapul;
- utasítsa el teljes egészében a keresetet annyiban, amennyiben az az EK 288. cikkén alapul:
  - mint elfogadhatatlant vagy másodlagosan mint megalapozatlant annyiban, amennyiben az a bankgaranciával kapcsolatban 1998. január 31. előtt felmerült költségekre vonatkozik;
  - az ezt meghaladó részben mint megalapozatlant;
- kötelezze a felperest a költségek viselésére.

15 Észrevételeiben a felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- állapítsa meg, hogy a kereset elfogadható annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkén alapul,
- másodlagosan értelmezze megsemmisítés iránti keresetként vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetként a keresetet annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkén alapul;
- kötelezze az alperest a költségek viselésére.

Az elfogadhatóságról

A kereset elfogadhatóságáról annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkben alapul

A felek érvei

- 16 Az alperes úgy érvel, hogy ha a felperes véleménye szerint nem tartották be az EK 233. cikket, akkor két jogorvoslati eszköz is rendelkezésére állt, nevezetesen a megsemmisítés iránti kereset (EK 230. cikk) és az intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset (EK 232. cikk).
- 17 Jelen kereset, amely egy bizonyos összeg megfizetésére történő kötelezésre irányul, nem minősül sem megsemmisítés iránti keresetnek, sem intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetnek.
- 18 Az alperes véleménye szerint a felperes a jelen eljárás megindításával olyan ítélet meghozatalát kívánja elérni, amelynek közvetlen hatása a felperes szerint az lenne, hogy köteleznék a Bizottságot a „cement”-ügyben hozott ítéletnek az ő vonatkozásában történő végrehajtására. Az EK-Szerződésben ugyanakkor nincs egyetlen olyan jogi alap sem, amely ilyen eredmény elérését engedné meg.
- 19 A Bíróságnak az ún. „fizetésre kötelezési” keresetekre vonatkozó ítélkezési gyakorlata megerősíti, hogy az EK 230. cikkben és az EK 232. cikkben meghatározottakon kívül semmilyen más keresettípus nem vehető igénybe.

- 20 Az alperes ebből azt a következtetést vonja le, hogy az EK 233. cikk első bekezdésére alapított, a bankgarancia költségeinek megfizetésére való kötelezésre irányuló kérelem nyilvánvalóan elfogadhatatlan. Megjegyzi, hogy ilyen kérelmet nem lehet az EK 230. cikk vagy az EK 232. cikk alapján benyújtott keresetként értelmezni, amely a jelen esetben egyébként szintén elfogadhatatlan lenne.
- 21 A felperes elsősorban megjegyzi, hogy az elszenvedett kárának megtérítését kéri. Álláspontja szerint az EK 233. cikk felhívása a „kártérítési kereset” keretébe illik, és az alperes jelen esetben nem rendelkezett mérlegelési jogkörrel. Egyrészt a megsemmisítési ítélet visszaható hatályára, másrészt az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatára (különösen a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 50. pontjára) támaszkodva a felperes megítélése szerint a bankgarancia költségei megtérítésének kötelezettsége az alperest terheli. Egyébként jelzi, hogy az Elsőfokú Bíróság a „cement”-ügyben hozott ítéletben (5116. és az azt követő pontok) éppen azt állapította meg, hogy a bankgarancia költségeit meg kell téríteni.
- 22 Másodlagosan a felperes úgy érvel, hogy az EK 233. cikk első bekezdése szintén kártérítéshez való jogot hoz létre oly módon, hogy e rendelkezésre ő hivatkozhat.
- 23 A felperes ellentmond az alperes azon kérelmének, amely szerint az EK 233. cikk első bekezdéséből származó jogokra kizárólag megsemmisítés iránti keresetben vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetben lehet hivatkozni. Ennek a kérelemnek nincs semmilyen alapja az EK 233. cikk szövegében, és nem vezethető le az alperes által hivatkozott ítélkezési gyakorlatból sem.
- 24 A felperes megítélése szerint az alperes állítása összeegyeztethetetlen a pergazdaságosság elvével is, mivel két jogorvoslati eszköz alkalmazását eredményezné (kártérítési kereset az EK 288. cikk alapján és megsemmisítés iránti vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset az EK 233. cikk alapján).

- 25 A felperes másodlagosan azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság értelmezze megsemmisítés iránti vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetként a keresetet annyiban, amennyiben az az EK 233. cikk első bekezdésén alapul.
- 26 Ebből a szempontból a felperes arra hivatkozik, hogy a pergazdaságosság elvével összeegyeztethetetlen lenne arra kötelezni őt, hogy ismét kérje a Bizottságtól a banki költségek megtérítését, majd ezt követően terjesszen elő megsemmisítés iránti vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetet, annak ellenére, hogy az alperes már végleges jelleggel kinyilvánította, hogy megtagadja a kérdéses összeg megfizetését. A felperes végül megemlíti, hogy lenne lehetősége megsemmisítés iránti keresetet előterjeszteni, mivel az alperes még nem hozott megtámadható határozatot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

– A kereset elfogadhatóságáról annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkre alapul

- 27 Elsősorban meg kell említeni, hogy a felperes keresetét részben és önálló jelleggel alapította az EK 233. cikkre a bankgarancia költségeinek megtérítése érdekében.
- 28 Így, hogy jelezze jogosultságának eltérő jogi alapjait a felperes világosan megkülönbözteti keresetlevelében az „EK 233. cikkre alapuló megtérítéshez való jogot” [a keresetlevél II. címe 1. pontjának a) alpontja], valamint az „EK 288. cikk második bekezdése és az EK 235. cikk együtt alkalmazott rendelkezéseire alapuló kártérítéshez való jog” [a keresetlevél II. címe 1. pontjának b) alpontja].

- 29 Mindezekeken felül a felperes megjegyzi, hogy „[a]z EK 233. cikkből származó joggal párhuzamosan a Bizottság az EK 288. cikk második bekezdése és az EK 235. cikk együtt alkalmazott rendelkezései alapján is köteles megtéríteni a garancia költségeit” (a keresetlevél 22. pontja).
- 30 Végül a felperes a tárgyalás során megjegyezte, hogy keresete ténylegesen két elkülönülő és önálló jogi alapon, nevezetesen egyrészt az EK 233. cikken, másrészt az EK 288. cikk és az EK 235. cikk együtt alkalmazott rendelkezésein nyugszik.
- 31 Ebből a szempontból emlékeztetni kell arra, hogy az EK-Szerződés pontosan behatárolt jelleggel határozza meg a jogalanyok számára a jogaik érvényesítése érdekében rendelkezésre álló jogorvoslati eszközöket (lásd ebben az értelemben a Bíróság 233/82. sz., K. kontra Németország és Parlament ügyben 1982. október 21-én hozott végzését [EBHT 1982., 3637. o.]).
- 32 Mivel az EK 233. cikk nem vezet be jogorvoslati eszközt, ezért nem lehet egy kérelmet, mint jelen esetben a bankgarancia költségeinek megtérítésére irányuló kérelmet, önállóan arra alapítani.
- 33 Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a jogalany ne rendelkezne jogorvoslattal abban az esetben, ha úgy ítéli meg, hogy nem hozták meg az ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. A Bíróságnak e kérdés kapcsán már lehetősége volt kimondani, hogy érvényesíteni lehet az EK 233. cikkből eredő kötelezettséget, nevezetesen az EK 230. cikkben és az EK 232. cikkben meghatározott jogi eszközök igénybevételével (a Bíróság 97/86., 99/86., 193/86. és 215/86. sz., Asteris és társai kontra Bizottság ügyben 1988. április 26-án hozott ítéletének [EBHT 1988., 2181. o.] 24., 32. és 33. pontja).

- 34 Ezen összefüggésben nem a közösségi bíróság feladata az, hogy a Szerződés által meghatározott jogorvoslati lehetőségek és eljárások rendszerének módosítása végett a közösségi jogalkotó helyébe lépjen (a Bíróság C-50/00. P. sz., Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben 2002. július 25-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-6677. o.] 45. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-172/98., T-175/98–T-177/98. sz., Salamander és társai kontra Parlament és Tanács ügyben 2000. június 27-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2487. o.] 75. pontja és a T-377/00., T-379/00., T-380/00., T-260/01. és T-272/01. sz., Philip Morris International és társai kontra Bizottság ügyben 2003. január 15-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-1. o.] 124. pontja).
- 35 Az a tény, miként azt a felperes is említi, hogy jelen esetben az alperes nem rendelkezett mérlegelési jogkörrel, vagy hogy az Elsőfokú Bíróság a „cement”-ügyben hozott ítéletben azt állapította meg, hogy meg kell téríteni a bankgarancia költségeit, nem módosítja ezt a következtetést. Ugyanez érvényes a felperes azon érvére, hogy az EK 233. cikk „kártérítéshez való jogot” hoz létre, vagy amely szerint a megsemmisítés iránti és az intézményi mulasztás megállapítása iránti kereseteken kívül más jogorvoslati eszközöket is igénybe lehet venni e jogok érvényesítése érdekében, vagy azon érvre, amely szerint alkalmazni kell a pergazdaságosság elvét.
- 36 Az elfogadhatatlansági kifogás keretében ugyanis egyedül az a kérdés merül csak fel, hogy az EK 233. cikk, mint olyan, létrehoz-e sajátos jogi eszközt. Tekintettel a Szerződésben pontosan behatárolt jelleggel meghatározott jogorvoslati eszközökre és a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, a válasz nemleges.
- 37 Kiegészítő jelleggel meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság a „cement”-ügyben hozott ítéletben nem mondta ki, ellentétben a felperes által említettekkel, hogy a bankgarancia költségeit meg kell téríteni. Csak a T-50/95. és a T-51/95. sz. ügyekkel összefüggésben, amelyekben a felperes nem szerepelt félként, pontosította, hogy „e kérelmek valójában a jelen ítélet teljesítésére vonatkoznak, és a Bizottság feladata, az EK-Szerződés 176. cikkének (jelenleg EK 233. cikk) megfelelően, ezen ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedések meghozatala” (a „cement”-ügyben hozott

ítélet 5118. pontja). Ebből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság ítéletében arról nem rendelkezett, hogy az EK 233. cikk alapján a Bizottság köteles lenne megtéríteni a bankgarancia költségeit. Az Elsőfokú Bíróság csak azt jelezte, hogy a Bizottság feladata az ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedések meghozatala. E szempontból emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróságnak nem feladata az, hogy átvegye a Bizottság szerepét annak érdekében, hogy meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyeket a Bizottságnak az EK 233. cikk alapján meg kellett volna hoznia (az Elsőfokú Bíróság T-84/91. sz., Meskens kontra Parlament ügyben 1992. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 1992., II-2335. o.] 78. és 79. pontja).

- 38 Meg kell említeni, hogy a jelen ügy nem hasonlítható össze a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélettel. Ebben az ítéletben (a 39. pontban) az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az ESZAK 34. cikk (az EK 233. cikk megfelelője az ESZAK-Szerződésben), amely különbözik a Közösség felelősségének területén az ESZAK 40. cikkben (az EK 288. cikk megfelelője az ESZAK-Szerződésben) létrehozott közös rendszer által meghatározottól, eltérő, sajátos jogi eszközt vezet be arra az esetre, ha az érvényesített kár a Bizottságnak a közösségi bíróság által megsemmisített határozatából származik.
- 39 Egyébként a jelen ügyben hivatkozott EK 233. cikk szövegezése eltér az ESZAK 34. cikkétől. Ez utóbbi rendelkezés szerint a Bizottságnak nemcsak, hogy meg kell tennie a megsemmisített határozatból vagy ajánlásból közvetlenül származó kár méltányos megtérítésének biztosításához szükséges intézkedéseket, de ennek elmulasztása lehetővé teszi kártérítési kereset megindítását a Bíróság előtt. E feltételek között az Elsőfokú Bíróság által a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben elfogadott álláspontot nem lehet a jelen esetre alkalmazni.
- 40 Mindezen indokok alapján a felperes keresetét annyiban, amennyiben az az EK 233. cikkben alapul, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani.

– A felperes azon kérelméről, amely a keresetnek megsemmisítés iránti vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetkénti értelmezésére irányul

- 41 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy keresete bevezető részében a felperes megemlíti, hogy „kártérítési kérelem” a jelen kereset tárgya. Egyébként kereseti kérelmei arra irányulnak, hogy az Elsőfokú Bíróság „kötelezze a Bizottságot, hogy fizessen meg a felperes részére 139 002,21 eurót, növelve a 2000. április 15-től számított évi 5,75%-os késedelmi kamat összegével”. E tényekből következik, hogy jelen jogvita tárgya egyértelműen kártérítési igény, és az nem valamely jogi aktus megsemmisítésére vagy az alperes intézményi mulasztásának megállapítására irányul.
- 42 A Bíróság alapokmánya 21. cikkének első bekezdése, amely ugyanezen alapokmány 53. cikke első bekezdésének megfelelően az Elsőfokú Bíróság előtti eljárásokban is alkalmazandó, akként rendelkezik, hogy „[a] Bíróság előtt a keresetet a hivatalvezetőnek címzett keresetlevéllel kell megindítani”, és „[a] keresetlevélnek tartalmaznia kell a kérelmező nevét és lakcímét, az aláíró perbeli állását, annak a félnek vagy feleknek a nevét, aki vagy akik ellen a keresetet benyújtották, a jogvita tárgyát, a Bíróság döntésére irányuló kérelmet és azoknak a jogalapoknak a rövid összefoglalását, amelyekre a kérelmet alapozzák”.
- 43 Ugyanígy az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja akként rendelkezik, hogy a Bíróság alapokmányának 21. cikkében meghatározott keresetlevél tartalmazza a jogvita tárgyát és azoknak a jogalapoknak a rövid összefoglalását, amelyekre a kérelmet alapozzák.
- 44 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e megjelöléseknek kellően világosnak és pontosnak kell lenniük, hogy lehetővé tegyék az alperes részére védekezésének előkészítését, és hogy az Elsőfokú Bíróság adott esetben további erre vonatkozó információ nélkül határozni tudjon a keresetről. A jogbiztonság és a gondos igazságszolgáltatás biztosítása végett a kereset elfogadhatóságához szükséges, hogy

az alapvető ténybeli és jogi elemek, amelyekben a kereset alapul, legalább összefoglalva, ugyanakkor koherens és érthető módon magából a keresetlevél szövegéből kitűnjenek (az Elsőfokú Bíróság T-348/94. sz., Enso Española kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1875. o.] 143. pontja).

45 Egyébként az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának és a 48. cikke 2. §-ának együttes alkalmazásából az következik, hogy a kereset tárgyát a keresetlevélben kell meghatározni. Az első alkalommal a válaszban kifejtett kérelem módosítja a kereset eredeti tárgyát, és következésképpen azt új kereseti kérelemnek kell tekinteni, és mint elfogadhatatlant, el kell utasítani (lásd az Elsőfokú Bíróság T-210/00. sz., Biret és Cie kontra Tanács ügyben 2002. január 11-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-47. o.] 49. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Ugyanezen érvelés érvényes arra az esetre is, ha a kereset eredeti tárgyát az elfogadhatatlansági kifogásra vonatkozó észrevételek keretében módosítják.

46 Ezen tényeket figyelembe véve, és mivel a keresetlevél kizárólagos tárgya a „kártérítés” igénylése volt, a felperes arra irányuló kérelmét, hogy a keresetlevelet annyiban, amennyiben az az EK 233. cikk első bekezdésén alapul, megsemmisítés iránti vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetként értelmezzék, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani.

Az EK 235. cikken és az EK 288. cikk második bekezdésén alapuló kártérítési kereset elévüléséről

A felek érvei

47 A felperesnél felmerült banki költségek egy része vonatkozásában az alperes vitatja az EK 235. cikken és az EK 288. cikk második bekezdésén alapuló kereset elfogadhatóságát.

- 48 A Bíróság alapokmányának 46. cikkére figyelemmel az alperes azt állítja, hogy az érvényesített állítólagos jog elévült, és ezért a kereset elfogadhatatlan annyiban, amennyiben az az 1998. január 31-ét megelőzően felmerült bankgarancia költségekre vonatkozik.
- 49 Jelen esetben azt az aktust, amely a felperes vonatkozásában kártérítési kötelezettséget keletkeztetett, nevezetesen a „cement”-határozatot, 1994. november 30-án fogadták el, és 1995. február 3-án kézbesítették a felperesnek. A bankgaranciákat 1995. április 18-án és 21-én kötötték meg, majd ezt követően küldték meg a Bizottságnak. A garancia által lefedett időszak a fizetési határidő végén, azaz 1995. május 3-án kezdődött. Mivel az alperes álláspontja szerint az adott esetben e naptól számítva lehet a kártérítési kötelezettség valamennyi feltételét fennállónak tekinteni, ezért 1995. május 3-át kell az elévülési idő kezdési időpontjának tekinteni.
- 50 Az alperes elismeri, hogy jelen esetben a bankgaranciák megszűnéséig a kár nem egyetlen alkalommal, hanem folyamatosan következett be. Ilyen esetben a Bíróság alapokmányának 46. cikkében meghatározott elévülést az elévülést megszakító aktus időpontját megelőző öt éven túli időszakra kell alkalmazni anélkül, hogy az érintené az ezt követő időszakban keletkezett jogokat.
- 51 Jelen esetben az alperes úgy tekinti, hogy a felperes 2002. április 5-i levelében hívta fel őt, az EK 288. cikk második bekezdésére hivatkozva, a bankgarancia költségeinek megtérítésére, ugyanakkor ezt követően nem terjesztett elő az EK 230. cikkben meghatározott határidőn belül keresetet, miként azt a Bíróság alapokmánya 46. cikkének harmadik mondata előírja.
- 52 Az alperes arra a következtetésre jut, hogy az elévülést csak a keresetlevél 2003. január 31-én történt benyújtása szakította meg, következésképpen az 1998. január 31-ét megelőzően felmerült bankgarancia költségekkel kapcsolatos jogok elévültek.

- 53 A felperes ellenben fenntartja, hogy a bankgarancia költségeinek megtérítése iránti igény elévülése csak a „cement”-ügyben hozott ítélet kihirdetésével kezdődött. A Bíróság 256/80., 257/80., 265/80., 267/80. és 5/81. sz., Birra Wührer és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben 1982. január 27-én hozott ítéletének (EBHT 1982., 85. o.) 10–12. pontjára hivatkozva a felperes úgy véli, hogy csak az ítélet kihirdetésével valósult meg a kártérítési kötelezettség valamennyi feltétele.
- 54 A felperes szerint a kártérítéshez való jogot létrehozó döntő tényező jelen esetben nem a bírságot kiszabó határozat egyszerű jogellenessége, hanem annak bírósági megsemmisítése, mivel mindaddig, amíg a határozat érvényes volt, a bankgaranciák megkötésének jogi alapjául szolgált. Mivel a bírságot kiszabó határozat megsemmisítése iránti keresetnek nincs felfüggesztő hatása, ezért a „cement”-határozat rendelkező részében meghatározott kötelezettség az eljárás tartama alatt továbbra is fennállt.
- 55 A felperes szerint ettől eltérő megközelítés nem egyeztethető össze a pergazdaságosság elvével, mivel az azt a kötelezettséget eredményezné, hogy a bírságot kiszabó határozat megsemmisítése iránti keresethez kapcsolódóan a bankgarancia költségeinek megtérítése iránti kártérítési keresetet is be kellene nyújtani. Az eljárás tárgyát képező határozat jogszerűségére vonatkozó eltérő ítéletek meghozatalának elkerülése érdekében az Elsőfokú Bíróság a kártérítési keresetet csak a megsemmisítési ítélet meghozatalát követően bírálhatja el, és a kártérítési kereset elbírálását mindaddig fel kell függeszteni.
- 56 Egyébként a felperes véleménye szerint a kár terjedelmét a megsemmisítés iránti kereset elbírálásának időtartama határozta meg. E címen azonban jelen ügyben nincsenek egymást követően bekövetkezett károk.

- 57 Végül álláspontja szerint az alperes által kifejtett megközelítés arra az eredményre vezetne, hogy a bankgarancia költségeinek megtérítéséhez való jog elévülésének ideje mindaddig folyna, ameddig a megsemmisítés iránti eljárás folytatódna. Az alperes így fellebbezés benyújtásával kibújhatna a kártérítés iránti kérelmek alól, elérve így azt, hogy a megsemmisítési ítélet a lehető legkésőbb váljék végrehajthatóvá.
- 58 A felperes kérelmében kifejtette, hogy az elévülés 2000. márciusában kezdett folyni, amelyet még az elévülési idő letelte előtt a Bíróság alapokmánya 46. cikkének megfelelően megszakított a keresetlevél 2003. január 31-i benyújtása.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 59 Az ítélezési gyakorlat szerint a Közösség szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti kereset elévülési idejének számítása mindaddig nem kezdődik el, amíg a kártérítési kötelezettség valamennyi feltétele nem áll fenn (az Elsőfokú Bíróság T-174/00. sz., Biret International kontra Tanács ügyben 2002. január 11-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-17. o.] 38. pontja).
- 60 Jelen esetben a felperesnek állítólagosan okozott kár a bankgaranciák megkötésekor következett be. A keresetlevél 2. és 3. melléklete e szempontból bizonyítja, hogy az Alsen Breitenburg bankgaranciáját a 1995. május 3-tól 2000. május 2-ig terjedő időszakra kötötték meg a Berenberg Banknál, míg a Nordcement bankgaranciáját 1995. április 18-tól 2000. május 3-ig kötötték meg a Deutsche Banknál. Ezek a bankok ekkortól számították fel a bankgaranciával biztosított összegek százalékában kifejezett éves díj alapján kiszámított költségeiket (a Berenberg Bank esetében 0,45% és 0,375% a Deutsche Bank esetében).

- 61 E feltételek között a bankoknak járó összegek arányosak voltak azon napok számával, ameddig a bankgarancia fennállt. A költségek e kiszámítása megismerhető a keresetlevél 2. mellékletéből, mivel a Berenberg Bank az eltelt napok alapján számolta ki költségeit. A felperes a tárgyalás során megerősítette, hogy a bankgarancia költségei az eltelt napok számával arányosan nőttek.
- 62 Mindezekon felül meg kell említeni, hogy a már felmerült költségeket a megsemmisítés iránti kereset eredményétől függetlenül meg kellett volna fizetni a bankoknak.
- 63 A „cement”-határozatot jogellenesnek tartva (amelyet megerősít az a tény is, hogy megsemmisítés iránti keresetet terjesztett elő azzal szemben) a felperes már a bankgaranciák megkötésekor is olyan helyzetben volt, hogy a Közösség szerződésen kívüli felelőssége vonatkozásában eljárást indíthatott volna. Ebben az összefüggésben jövőbeli, de biztos és meghatározható kár (tudniillik a bankgarancia felmerülő költségei) fennállására hivatkozhatott volna, mivel a kár bekövetkezése kellő bizonyossággal volt előre látható (lásd a jövőbeli kár érvényesítésének lehetősége kapcsán különösen a Bíróság 56/74–60/74. sz., Kampffmeyer és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben 1976. június 2-án hozott ítéletének [EBHT 1976., 711. o.] 6. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-79/96., T-260/97. és T-117/98. sz., Camar és Tico kontra Bizottság és Tanács ügyben 2000. június 8-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2193. o.] 192. és 207. pontját.
- 64 Ellentétben a felperes által állítottakkal, a „cement”-határozat nem idézte elő a kártérítési igény elévülési idejének megkezdését. Az Elsőfokú Bíróság már korábban pontosította: az a tény, hogy a felperes úgy vélte, hogy még nem áll rendelkezésére az összes olyan bizonyíték, amely a Közösség felelőssége fennállásának bírósági eljárás keretében történő megfelelő bizonyításához szükséges, önmagában nem akasztja meg az elévülési idő folyását. Ezáltal ugyanis összetévesztenénk az elévülési idő megkezdésére vonatkozó eljárási feltételeket és a felelősségalapító feltételek fennállását, amelyeket csak az a bíróság dönthet el, amelyhez az érdemi jogvita

végleges elbírálása érdekében fordulnak (az Elsőfokú Bíróság T-124/99. sz., Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi kontra Bizottság ügyben 2001. január 17-én hozott végzésének [EBHT 2001., II-53. o.] 24. pontja).

- 65 Jelen esetben a közösségi jog állítólagos megsértése már a „cement”-határozat elfogadásakor fennállt. A felperes akkor szerzett ténylegesen és jogilag is tudomást a határozatról, amikor azt kézbesítették részére. Ugyanez az időpont a „cement”-határozat felperessel szembeni joghatásai kifejtésének kezdési időpontja is. Ezen időponttól volt lehetősége a felperesnek hivatkozni a közösségi jog megsértésére.
- 66 Ettől eltérő megközelítés elfogadása egyébként kérdéssé tenné a kártérítési kereset önállóságát más jogorvoslatokhoz, nevezetesen a megsemmisítés iránti keresethez képest (lásd a kártérítési kereset önállóságáról az Elsőfokú Bíróság T-209/00. sz., Lamberts kontra Ombudsman ügyben 2002. április 10-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-2203. o.] 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 67 A felperes által a pergazdaságosság elvével összefüggésben felhozott érvek e szempontból nem vehetők figyelembe. Még ha ez az elv biztosítja is annak elkerülését, hogy egy jogalanyt arra kötelezzenek, hogy a megtámadott határozat helyébe lépő új határozat esetén újabb keresetet nyújtson be (az Elsőfokú Bíróság T-111/00. sz., British American Tobacco International (Investments) kontra Bizottság ügyben 2001. október 10-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-2997. o.] 22. pontja), azonban nem befolyásolhatja a kártérítési igény elévülését szabályozó rendelkezéseket. Azonban ez történné, ha a felperes álláspontját fogadnánk el.
- 68 Ezekre a tényekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti kereset elévülésének ideje jelen esetben már a bankgaranciáknak az érintett társaságok általi megkötésekor elkezdett folyni, azaz 1995. május 3-tól az Alsen Breitenburg vonatkozásában és 1995. április 18-tól a Nordcement vonatkozásában.

- 69 Mindenesetre figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a jelen ügyben hivatkozott kár nem egyszeri volt, hanem folyamatos. Mint fentebb jeleztük, a költségeket azon napok számának függvényében számolták ki, amelyek során a bankgaranciák hatályban voltak. Ezt a tényt a felperes is megerősítette a tárgyalás során. Következésképpen a hivatkozott kár napról napra nőtt, és folyamatos jelleget mutatott.
- 70 Ilyen esetben a Bíróság alapokmányának 46. cikkében meghatározott elévülést az azt megszakító cselekmény időpontjától függően ezen időpontot megelőző öt éven túli időszakra kell alkalmazni, anélkül hogy az érintené az ezt követő időszakban keletkezett jogokat (az Elsőfokú Bíróság T-20/94. sz., Hartmann kontra Tanács és Bizottság ügyben 1997. április 16-án hozott ítéletének [EBHT 1997., II-595. o.] 132. pontja; az 59. pontban hivatkozott Biret International kontra Tanács ügyben hozott ítélet 41. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-332/99. sz., Jestädt kontra Tanács és Bizottság ügyben 2001. szeptember 19-én hozott végzésének [EBHT 2001., II-2561. o.] 44. és 45. pontja).
- 71 Ebből a szempontból a Bíróság alapokmányának 46. cikke elévülést megszakító cselekménynek azt tekinti, ha a Bírósághoz keresetet nyújtanak be, vagy ha a károsult fél az eljárás megindítása előtt kérelmével a Közösségek megfelelő intézményéhez fordul. Ez utóbbi esetben a keresetlevelet az EK 230. cikkben előírt két hónapos határidőn belül kell benyújtani, és adott esetben az EK 232. cikk második bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.
- 72 Jelen esetben a felperes az eljárási szabályzat 91. cikke alapján 2001. szeptember 28-i első levelében kérte az alperestől a bankgaranciák megkötéséből származó költségek megtérítését. Kérelmét 2002. április 5-i levelében megismételte, ekkor az EK 288. cikk második bekezdésére hivatkozott.
- 73 Ugyanakkor e két kérelmet követően a felperes nem nyújtott be keresetet a Bíróság alapokmánya 46. cikkének harmadik mondata szerint előírtaknak megfelelően az EK 230. cikkben meghatározott határidőn belül. E levelek következtében nem minősülnek a Bíróság alapokmánya 46. cikkének értelmében vett elévülést megszakító cselekményeknek.

- 74 Mindezen indokok alapján és figyelemmel arra a tényre, hogy jelen keresetet 2003. január 31-én nyújtották be, a keresetet mint elfogadhatatlant el kell utasítani annyiban, amennyiben az a felperesnél ezen időpontot – azaz 1998. január 31-ét – öt évvel megelőző időszakban felmerült bankgaranciák költségeire vonatkozik.

Az ügy érdeméről

- 75 Mivel a keresetet az Elsőfokú Bíróság az EK 233. cikkben alapuló részében mint elfogadhatatlant elutasította, az Elsőfokú Bíróságnak az ügy érdemére vonatkozó vizsgálata a felperesnek az EK 288. cikk második bekezdésére és az EK 235. cikkre alapított érveire korlátozódik. Mivel a kártérítési keresetet is mint elfogadhatatlant elutasította az 1998. január 31. előtt felmerült, bankgaranciával kapcsolatos költségek vonatkozásában, ezért az érdemi vizsgálat csak az ezt követő időpont után felmerült költségeket érinti.

A felek érvei

- 76 Az Elsőfokú Bíróság által megsemmisített „cement”-határozat jogellenessége vonatkozásában a felperes azt állítja, hogy e határozat olyan hibát tartalmaz, amely megalapozza a Közösség felelősségét. Kiemeli, hogy ezt a határozatot azért semmisítették meg részben, mert az alperes nem tudta bizonyítani azt, hogy a felperes megsértette az EK-Szerződés 85. cikkét, illetve azt, hogy versenykorlátozó megállapodásokban vett részt. A felperes álláspontja szerint következésképpen a Bizottság jelen esetben súlyos hibát követett el.
- 77 A felperes pontosítja, hogy az alperes nem rendelkezett mérlegelési jogkörrel a „cement”-határozat elfogadásakor. A Bíróság C-472/00. P. sz., Bizottság kontra Fresh Marine ügyben 2003. július 10-én hozott ítéletére (EBHT 2003., I-7541. o.)

hivatkozva megjegyzi, hogy a közösségi jog egyszerű megsértése elegendő ahhoz, hogy megállapítsák a „kellően egyértelmű jogsértés” megvalósulását. A „cement”-ügyben hozott ítélet szerint az alperes nem szabhatta volna ki az adott esetben a bíróságot, ami teljesen leszűkíti mérlegelési jogkörét. Jelen ügy egyébként különbözik a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügytől, amelyben azt vizsgálták, hogy a Bizottság helytelenül alkalmazta-e mérlegelési jogkörét a bíróság összegének meghatározásakor. A felperes állítása szerint jelen ügyben a bíróságot kiszabó határozat jogellenessége elegendő a Közösség felelőségének megalapozásához.

78 E körülmények között az ügy összetett jellegének nincs jelentősége. Mindenesetre elemezni kell a felperes sajátos helyzetét. Mivel az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy nincs elegendő bizonyíték a jelen ügyben, a felperes helyzetét ezért nem lehet összetettnek minősíteni. Mindenesetre a Bizottság megvalósította a gondossági kötelezettség súlyos megsértését.

79 Végül a felperes jelzi, hogy az igazgatási eljárás során a többi vállalkozás együttműködése vagy annak hiánya semmilyen esetben nem árthat neki. Máskülönben a bankgarancia költségeit a jóhiszeműség elve alapján kellene neki megtéríteni.

80 Az okozati összefüggés kapcsán a felperes megjegyzi, hogy a „cement”-határozat közvetlenül okozott neki kárt, nevezetesen a bankgarancia költségeit. Rámutat, hogy ez a kár nem az ő szabad elhatározásán alapul, és hangsúlyozza, hogy a megsemmisítés iránti keresetének elutasítása esetén kárként jelentkeznének nála a kifizetett kamatok vagy a bankgarancia kiszámlázott költségei. A felperes azt is pontosítja, hogy ha a bankgarancia adásának nem ugyanazok a jogi következményei lennének, mint a bíróság azonnali megfizetésének, akkor a bankgarancia a vállalkozások számára nem jelentene valós alternatívát.

- 81 A kárt illetően a felperes keresetlevelének mellékleteként két bankkivonatot csatol összesen 139 002,21 euró összegről. Azt is kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot (5,75%-os mértékű) késedelmi kamatok megfizetésére a „cement”-ügyben hozott ítélet kihirdetését követő egy hónappal kezdődően, azaz 2000. április 15-től.
- 82 Az alperes álláspontja szerint a felperes tévesen értelmezte a fenti 77. pontban hivatkozott Bizottság kontra Fresh Marine ügyben hozott ítéletet. A Bíróság ebben az ítéletében csak annyit jegyzett meg, hogy a közösségi jog egyszerű megsértése elegendő „lehet” a kellően egyértelmű jogsértés megállapításához. A döntő feltétel az elkövetett hiba nyilvánvaló és súlyos jellege, és az alperes szerint meg kell vizsgálni minden olyan tényezőt, amely támpontként szolgálhat a Bizottság által elkövetett hiba súlyosságára vonatkozóan.
- 83 Jelen esetben az alperes úgy véli, hogy a „cement”-ügyben hozott ítélet meghozatalára okot adó ügy nagyon összetett. A jogsértésnek számos mellékszála van, az európai ipar nagy részét érinti, kiemelkedően nagyszámú résztvevője és következésképpen címzettje van a határozatnak. Egyébként a kartellt titokban tartották, és a vizsgálat során egyetlen vállalkozás sem működött együtt a vizsgálati jogkörre vonatkozó szabályokban meghatározott mértéken felül.
- 84 Az okozati összefüggést illetően az alperes véleménye szerint a bankgarancia adása, eltérően a bírság megfizetésétől, nem minősül kötelezettségnek. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy nincs az ítélkezési gyakorlat szerinti közvetlen okozati összefüggés a Bizottság esetleges hibája és az állítólagos kár között.
- 85 A kárral összefüggésben az alperes pontosítja, hogy ami a 2000. április 15-től (a felperes által a késedelmi kamatok számításának kezdési időpontjaként javasolt időpont) kért kamatokot illeti, ő nem tudott a felperes követeléseiről, sem az igényelt

összege. A felperes 2002. április 5-i levelét nem követte a Bíróság alapokmánya 46. cikkének második mondatában előírt határidőn belül a keresetlevél benyújtása. Az alperes álláspontja szerint következőképpen mindenesetre csak a jelen kereset benyújtásától, azaz 2003. január 31-től lehet a késedelmi kamatok megfizetésére vonatkozó jog létrejöttéről beszélni. Végül a kért késedelmi kamatok mértékét illetően az alperes hangsúlyozza, hogy az Európai Központi Bank által az alapvető refinanszírozási műveleteire alkalmazott kamatláb mértéke 2003. január 31-én 2,75% volt. A fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben meghatározott két százalékpontos súlyozás alkalmazása is csak 4,75%-os késedelmi kamatra vezetne, nem pedig a felperes által kért 5,75%-osra.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 86 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Közösség EK 288. cikk második bekezdése szerinti szerződésen kívüli felelősségének megállapítása több feltétel egyidejű fennállásától függ, nevezetesen az intézményeknek felrótt magatartás jogellenessége, a kár ténylegessége, valamint okozati összefüggés létezése a magatartás és az előadott kár között (a Bíróság 26/81. sz., *Oleifici Mediterranei* kontra EGK ügyben 1982. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 1982., 3057. o.] 16. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-336/94. sz., *Efisol* kontra Bizottság ügyben 1996. október 16-án hozott ítéletének [EBHT 1996., II-1343. o.] 30. pontja).

A felrótt magatartás jogellenességére vonatkozó feltételről

- 87 Ami a felrótt magatartás jogellenességére vonatkozó feltételt illeti, az ítélkezési gyakorlat megköveteli, hogy magánszemélyekre alanyi jogokat ruházó jogi szabály kellően egyértelmű megsértését állapítsák meg. Ebből a szempontból emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság által a Közösség szerződésen kívüli felelősségének területén kialakított rendszer figyelembe veszi különösen a megoldandó helyzetek összetettségét, a jogszabályok alkalmazásának, illetve értelmezésének a nehézségeit és

különösen azt a mérlegelési mozgásteret, amellyel a kérdéses jogi aktus kibocsátója rendelkezik. Annak, hogy a közösségi jog megsértését kellően egyértelműnek lehessen minősíteni, döntő feltétele az, hogy az érintett közösségi intézmény nyilvánvalóan és súlyosan figyelmen kívül hagyja a mérlegelési jogkörének korlátait. Amennyiben ez az intézmény csak jelentősen csökkentett mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, vagy egyáltalán nem rendelkezik azzal, a közösségi jog egyszerű megsértése is elegendő a kellően egyértelmű jogsértés megvalósításához (a Bíróság C-352/98. P. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-5291. o.] 40. és 42–44. pontja; a C-312/00. P. sz., Bizottság kontra Camar és Tico ügyben 2002. december 10-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-11 355. o.] 52–55. pontja, valamint a fenti 77. pontban hivatkozott Bizottság kontra Fresh Marine ügyben hozott ítélet 24–26. pontja).

– A „cement”-határozat ténybeli és jogi összefüggéseiről

⁸⁸ Bevezetőként emlékeztetni kell először is arra, hogy a „cement”-határozat 1. cikkében úgy rendelkezett, hogy bizonyos társulások, szövetségek és vállalkozások (ideértve a felperest is) megszegték az EK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy részt vettek egy olyan megállapodásban (az európai „cement”-társulás után „Cembureau”-nak nevezett megállapodás), amelynek tárgya a hazai piacok tiszteletben tartása és a cement egyik országból a másikba szállításának szabályozása volt. A Cembureau-társulásnak voltak közvetlen és közvetett tagjai. Azok a vállalkozások, amelyek egyesüléséből a felperes létrejött, e második kategóriába tartoztak (lásd különösen a „cement”-ügyben hozott ítélet 1440. pontját). Ezen összefüggésben és a Cembureau közvetett tagjairól lévén szó, a „cement”-határozat 1. cikke olyan vállalkozásokra (ideértve tehát a felperest is) irányult, amelyek kinyilvánították a Cembureau-megállapodáshoz való csatlakozásukat akként, hogy részt vettek az annak végrehajtására irányuló intézkedésekben (a „cement”-ügyben hozott ítélet 4076. pontja).

⁸⁹ Ebből a szempontból a „cement”-határozat 5. cikke megállapította, hogy bizonyos társulások, szövetségek és vállalkozások (ideértve a felperest is) megszegték az EK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy az European Cement Export Committee (a továbbiakban: ECEC) keretében részt vettek olyan összehangolt magatartásokban, amelyek célja a versenytársak betörésének elkerülése volt a Közösség egyes nemzeti piacaira.

- 90 Ezen indokokra tekintettel szabtak ki a „cement”-határozat 9. cikke értelmében 3,841 millió euró bírságot az Alsen Breitenburgra és 1,85 millió euró bírságot a Nordcementre (amelyek egyesüléséből jött létre a felperes).
- 91 Az Elsőfokú Bíróság mindenesetre megállapította, hogy a „cement”-határozatban felhozott bizonyítékok, még ha összességükben is értékeljük őket, nem támasztják alá, hogy az ECEC tagjainak célja e kiviteli bizottság keretében végzett együttműködésük során az lett volna, hogy termelési többleteiket annak érdekében irányítsák át, hogy megerősítsék a hazai piacok tiszteletben tartásának szabályát (a „cement”-ügyben hozott ítélet 3849. pontja).
- 92 Annyiban, amennyiben a „cement”-határozat 5. cikkében az ECEC keretében végzett tevékenységeket az EK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdését sértőnek minősítették azon indokok alapján, hogy azok célja a versenytársak betörésének elkerülése volt a Közösség adott nemzeti piacaira, az Elsőfokú Bíróság akként határozott, hogy megsemmisíti a „cement”-határozat 5. cikkét (a „cement”-ügyben hozott ítélet indokolásának 3850. pontja, valamint rendelkező részének 16. és 17. pontja).
- 93 Egyébként, mivel nem bizonyították be, hogy a „cement”-határozat 5. cikkében meghatározott magatartások ugyanarra a célra irányultak, mint a Cembureau-megállapodás, az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy ezeket a magatartásokat nem lehet a „cement”-határozat 1. cikkében meghatározott jogsértést megvalósító magatartásoknak tekinteni (a „cement”-ügyben hozott ítélet 4058. pontja). Az Elsőfokú Bíróság következőképpen akként határozott, hogy megsemmisíti a felperest érintő részében a „cement”-határozat 1. cikkét is (a „cement”-ügyben hozott ítélet indokolásának 4074–4079. pontja, valamint rendelkező részének 16. és 17. pontja).
- 94 Következőképpen a „cement”-határozatnak az Alsen Breitenburggal és a Nordcementtel szemben bírságot kiszabó 9. cikkét is megsemmisítette (a „cement”-ügyben hozott ítélet indokolásának 4718. pontja, valamint rendelkező részének 16. és 17. pontja).

– A Bizottság mérlegelési jogköréről

- 95 Emlékeztetni kell arra, hogy a közösségi bíróság általános jelleggel gyakorol teljes ellenőrzést afelett, hogy az EK-Szerződés 85. cikke (1) bekezdésének alkalmazási feltételei fennállnak-e vagy sem. A közösségi bíróság csak akkor szorítkozhat az eljárási és az indokolási szabályok betartásának, valamint a tényállás tartalmi pontosságának, a nyilvánvaló mérlegelési hiba és a hatáskörtúllépés hiányának a vizsgálatára, amikor a Bizottság által elvégzett, összetett gazdasági értékelések felett gyakorol ellenőrzést (a Bíróság 42/84. sz., Remia és társai kontra Bizottság ügyben 1985. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1985., 2545. o.] 34. pontja és a C-7/95. P. sz., Deere kontra Bizottság ügyben 1998. május 28-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-3111. o.] 34. pontja).
- 96 Jelen esetben mindenekelőtt meg kell említeni, hogy az Elsőfokú Bíróság által elvégzett ellenőrzés, amely a „cement”-határozatnak a felperes vonatkozásában történő megsemmisítését eredményezte, az EK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdésébe ütköző jogsértő magatartás fennállásának megállapítására vonatkozott. Ez a vizsgálat nem vonatkozott a felperesre kiszabott kérdéses bírságok összegének Bizottság általi meghatározására.
- 97 Egyébként a „cement”-ügyben hozott ítélet 3771–3850. pontjából, amely a „cement”-határozat 5. cikkének és következésképpen ugyanezen határozat 1. és 9. cikkének a felperes vonatkozásában történt megsemmisítésének indokolását tartalmazta, az következik, hogy az Elsőfokú Bíróság teljes körű ellenőrzést gyakorolt az EK-Szerződés 85. cikke (1) bekezdésének alperes általi alkalmazása felett.
- 98 A „cement”-ügyben hozott ítélet vonatkozó pontjai nem hivatkoznak a Bizottság által végzett gazdasági értékelésekre vagy a Bizottság bármilyen mérlegelési jogkörére, amely korlátozhatta volna az Elsőfokú Bíróság által végzett ellenőrzés terjedelmét.

99 Végül hangsúlyozni kell, hogy a kérdéses vállalkozások magatartásának az EK-Szerződés 85. cikke (1) bekezdésébe ütköző jogsértésként történő minősítése vagy annak hiányának megállapítása jelen esetben a Bizottság rendelkezésére álló ténybeli elemeken alapuló egyszerű jogalkalmazást jelent.

100 E tényekből következik, hogy a Bizottság mérlegelési jogköre jelen esetben korlátozott volt. E feltételek között az Elsőfokú Bíróság által a „cement”-ügyben hozott ítéletben megállapított, az EK-Szerződés 85. cikke (1) bekezdésének megsértése, nevezetesen az alperes által a jogellenes felperesi magatartások alátámasztására felhozott bizonyítékok elégtelensége, elegendő lehet a kellően egyértelmű jogsértés megvalósulásának megállapításához.

101 Mindenesetre, mint arra a fenti 87. pontban is emlékeztettünk, a Bíróság által a Közösség szerződésen kívüli felelősségének területén kialakított rendszernek arra kell vezetnie a közösségi bíróságot, hogy az érintett intézmény mérlegelési jogkörén felül figyelembe vegye különösen a megoldandó helyzetek összetettségét, valamint a jogszabályok alkalmazásának, illetve értelmezésének a nehézségeit.

– A megoldandó helyzetek összetettségéről, valamint a jogszabályok alkalmazásának, illetve értelmezésének nehézségeiről

102 Jelen esetben meg kell állapítani, hogy először is a „cement”-határozat majd a „cement”-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügy különösen összetett volt. Ebből a szempontból el kell utasítani a felperes által felhozott azon érvet, amely szerint az ügy összefüggései összetettségének nincs jelentősége. Éppen ellenkezőleg, ez az összefüggés teszi ugyanis lehetővé a megoldandó helyzetek összetettségének az ítélkezési gyakorlat szerinti felmérését.

- 103 Az eljárás, amely több mint három évig tartott, mind nemzetközi, mind nemzeti társulásokra, valamint számos, harmadik országban letelepedett vállalkozásra, továbbá az érintett ágazat csaknem valamennyi közösségi vállalkozására vonatkozott. Az alperes által lefolytatott vizsgálat igen nagyszámú adat összegyűjtését tette szükségessé.
- 104 Az Elsőfokú Bíróság egyébként megállapította ezen ügy összetettségét, amikor a „cement”-ügyben hozott ítélet 654. pontjában kimondta, hogy „a Suiker Unie és társai kontra Bizottság ítélet [...] alapjául szolgáló ügyben, amely szintén összetett ügy volt, a Bíróság megállapította, hogy [...] két hónap ésszerű volt [a kifogási nyilatkozatra adott válasz előkészítésére]”.
- 105 Egyébként a vizsgálat időtartama vonatkozásában az Elsőfokú Bíróság a „cement”-ügyben hozott ítélet 709. pontjában megállapította, hogy „[a]z 1989 áprilisi ellenőrzések és a [kifogási nyilatkozat] 1991 novemberi közlése közötti 31 hónapos időtartam ésszerű volt, ha figyelembe vesszük az európai cementipar csaknem egészére vonatkozó vizsgálat terjedelmét és nehézségét”, valamint, hogy „[a]z a tény, hogy a meghallgatások befejezését követően 20 hónapra volt szüksége a Bizottságnak a megtámadott határozat 1994. november 30-i meghozatalához, nem minősül az ésszerű határidő elve tiszteletben tartása megsértésének a versenypolitika területén lefolytatott igazgatási eljárásban, mivel a megtámadott határozatot 42 különböző vállalkozásnak és vállalkozások társulásainak kellett címezni, a határozat 24 különböző jogsértés elkövetését állapította meg, és azt a Közösség kilenc hivatalos nyelvén kellett megfogalmazni”.
- 106 A felperes egyébként az alpereshez intézett 2001. szeptember 28-i levelében maga is elismerte, hogy ez az ügy rendkívül összetett. A felperes éppen a jogvita tárgyára és jellegére, annak a közösségi jog szempontjából elfoglalt fontosságára, valamint az eset nehézségeire és az érintett vállalkozások számára hivatkozott.

- 107 Másodsorban meg kell említeni, hogy jelen esetben a megoldandó helyzetek annál is inkább összetettek voltak, mivel a Bizottság vizsgálatával érintett vállalkozások a Cembureau közvetlen vagy közvetett tagjai voltak. Ez utóbbi esetben, amelybe a felperes is tartozott, az érintett vállalkozásokat a Cembureau-ban társulásaik képviselték.
- 108 Harmadsorban meg kell jegyezni, hogy a „cement”-határozat azon részében, amely kifejezetten a felperest érinti, az alperes a bizonyító iratok olyan összességével szembesült, amelyek értelmezése nem volt egyértelmű.
- 109 Így azon indokok kapcsán, amelyek a „cement”-határozat felperesre vonatkozó részének megsemmisítésére vezettek, az Elsőfokú Bíróság (a „cement”-ügyben hozott ítélet 3790. és 3792. pontjában) mindenekelőtt megjegyezte:

„Nem [...] következik [az ECEC 1979. december 6-i alapító okiratának 1. cikkéből, sem 1986. szeptember 26-i alapító okiratának 1. cikkéből, sem az 1979. január 23-i párizsi ülés jegyzőkönyvéből, sem a Ciments français 1989. március 7-i belső közleményéből], hogy az ECEC tagjai által követett valódi cél az európai hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése lett volna [...]. Noha [a Blue Circle 1983. december 1-jei közleménye] beszámol a hazai piacok tiszteletben tartása és a termelési többletek átirányítása közötti összefüggésről, azonban a kiviteli bizottság egyszerű létezése nem elegendő alap annak feltételezésére, hogy a tagjai e bizottságon belüli tevékenységének célja «a versenytársak betörésének elkerülése a Közösség adott nemzeti piacaira».”

- 110 Ami az ECEC tagjainak a Cembureau-hoz történt közvetlen vagy közvetett csatlakozását illeti, az Elsőfokú Bíróság (a „cement”-ügyben hozott ítélet 3799. és 3800. pontjában) megjegyzte:

„Bizonyos, hogy a Cembureau-megállapodás résztvevői számára, akik az említett megállapodás megkötése után részt vettek az ECEC tevékenységeiben, e kiviteli bizottság ülései során a harmadik piacok vonatkozásában kicserélt információk hasznosak voltak, lehetővé tették termelési többleteik átirányítását Európán kívüli célpontok felé, és következőképpen lényeges pontjaiban megkönnyítették a Cembureau-megállapodás végrehajtását. Az ECEC tagjai között több közvetlen Cembureau tag (a FIC, a SFIC, az Aalborg, az Oficemen, az Irish Cement, az ATIC, az Italcementi, a Cementir és az AGCI) is van, akiknek a Cembureau-megállapodásban való részvétele nem kétséges, mivel részt vettek a küldöttségvezetők azon ülésein, amelynek során megkötötték és/vagy megerősítették a Cembureau-megállapodást [...]. Mindenesetre ez a megállapítás nem foglalja magában azt, hogy az ECEC keretében e bizottság valamennyi tagja között szervezett együttműködésnek a célja a hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése volt.”

- 111 Ami az ECEC és az European Export Policy Committee (a továbbiakban: EPC) közötti kapcsolatokat illeti, az Elsőfokú Bíróság (a „cement”-ügyben hozott ítélet 3806. és 3821. pontjában) megjegyzi:

„[A] Bizottság által a megtámadott határozatban hivatkozott bizonyítékokra [tudniillik a „cement”-határozat (32) bekezdésében említett iratokra] figyelemmel meg kell állapítani, hogy az ECEC tagjai mindig úgy vélték, hogy kiviteli bizottságuknak az EPC bizottságaihoz viszonyítva saját jellemzői és elkülönült jellege van [...]. Még ha el is fogadjuk, hogy a hazai piacok tiszteletben tartása volt az EPC keretein belüli együttműködés rejtett szabálya, a megtámadott határozat (32) bekezdésében említett iratok nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy az ECEC és az EPC között fennálló kapcsolatok oly módon befolyásolták volna az ECEC tevékenységeit, hogy ez utóbbi bizottság tagjai az ECEC keretén belül kifejtett tevékenységek vonatkozásában a hazai piacok tiszteletben tartásának a szabályát fogadták volna el.”

- 112 Végül az ECEC nagy kivittel kapcsolatos tevékenységei korlátozásának hiánya kapcsán az Elsőfokú Bíróság (a „cement”-ügyben hozott ítélet 3825., 3827. és 3828. pontjában) megjegyezte:

„A Bizottság mindenesetre nem tud a[z ECEC 1985. március 22-i] jegyzőkönyvére támaszkodni annak megállapítása érdekében, hogy az ECEC keretén belül folytatott együttműködés célja a termelési többletek átirányítása révén a hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése volt [...]. Meg kell állapítani, hogy a [3826.] pontban idézett egyik jegyzőkönyv sem támasztja alá a harmadik országokból származó behozatalok és a hazai piacok tiszteletben tartásának elve közötti kapcsolatot [...]. Mindenesetre az az egyszerű tény, hogy néhány alkalommal megvizsgálta a harmadik országokból származó behozatalok helyzetét, nem bizonyítja azt, hogy «az ECEC keretén belül folytatott együttműködés célja és hatása a hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése volt» [...]. Ami a megtámadott határozat (33) bekezdésének 5. pontjában említett iratokat illeti, megfelel a valóságnak, miként azt a Bizottság fenntartja, hogy bizonyos jegyzőkönyvek rögzítenek néhány, a tagállamok helyzetére vonatkozó információt. Mindenesetre a Közösség belső piacára vonatkozó információelemeknek az ECEC vagy az ECEC Steering Committee-jének ülése során történt egyszerű megemlítése nem bizonyítja szükségszerűen azt, hogy az ECEC tevékenységeinek célja a «hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése» volt.”

- 113 Ebből következően anélkül, hogy alapvetően megkérdőjelezné a Bizottságnak a kérdéses megállapodások esetében az EK-Szerződés 85. cikke (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó elemzését, az Elsőfokú Bíróság a „cement”-ügyben hozott ítéletben csak arra szorítkozott, hogy egyes felperesekkel szemben a jogsértés megállapítása érdekében felhasznált egyes bizonyítékok bizonyító erejét illetően vitassa a Bizottság értékelését. Különösen feltűnő, hogy e pont kapcsán az Elsőfokú Bíróság és a Bizottság értelmezése közötti eltérés a kartellnek csak egy jelentéktelen tevékenységére vonatkozik, tudniillik az ECEC-en belül a tagok által az együttműködés keretében a termelési többleteik átirányítása érdekében folytatott tevékenységre, amelynek célja így a hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése – tulajdonképpen a piacok felosztása, amely a kartell igazi „magját” jelentette – volt. Egyébként még ha az Elsőfokú Bíróság meg is semmisítette a

„cement”-határozatnak a felperesre vonatkozó részét, megállapította ugyanakkor, hogy a Bizottság rendelkezett bizonyos számú olyan bizonyítékkal, amely alkalmas volt azon állításának alátámasztására, hogy az ECEC keretében folytatott együttműködés célja és hatása a hazai piacok tiszteletben tartása szabályának megerősítése volt, és az Elsőfokú Bíróság csak a kérdéses iratok tartalma részletes értékelésének elvégzése után jutott arra a következtetésre, hogy azokat összességükben értékelve és figyelemmel különösen az érintett vállalkozások által adott magyarázatokra, ezen iratok nem teszik lehetővé annak jogi megállapítását, hogy az ECEC keretében folytatott tevékenység a hazai piacok tiszteletben tartásának szabályát erősítette meg.

- 114 Mindezen indokok alapján, figyelemmel arra a tényre, hogy a „cement”-ügy különösen összetett ügy volt, mivel jelentős számú vállalkozást, nevezetesen az európai cementipar csaknem egészét érintette, valamint arra, hogy a Cembureau felépítése a közvetlen és közvetett tagok létezése miatt megnehezítette a vizsgálatot, továbbá arra a tényre, hogy jelentős számú iratot kellett elemezni, és mindemellett tekintettel a felperes speciális helyzetére, meg kell állapítani, hogy az alperes igen összetett megoldandó helyzetekkel találta szemben magát.
- 115 Végül figyelembe kell venni az EK-Szerződés rendelkezései kartellek területén történő alkalmazásának nehézségeit (lásd hasonló összefüggésben a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 46. pontját). Ezen alkalmazási nehézségek annál is inkább fontosak, mivel a jelen eljárás tárgyát képező ügynek, ideértve a határozat felperesre vonatkozó részét is, számos ténybeli eleme volt.
- 116 Mindezen indokok alapján meg kell állapítani, hogy a közösségi jognak a „cement”-ügyben hozott ítéletben megállapított megsértése, amennyiben az a határozatnak a felperesre vonatkozó részét illeti, nem kellően egyértelmű.
- 117 A jóhiszeműség elve vonatkozásában, amely kötelezővé tenné a bankgarancia költségeinek megtérítését, a felperes nem magyarázza meg, hogy az mennyiben ruház magánszemélyekre alanyi jogot, sem azt, hogy jelen esetben mennyiben valósul meg ezen elv kellően egyértelmű megsértése. Ugyanez érvényes az alperest terhelő gondossági kötelezettségre is. Következésképpen ezek az érvek hatástalanok.

- 118 Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel az ítélkezési gyakorlat által kialakított, a Közösség szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges első feltétel nem teljesül a jelen esetben.

A magatartás és az érvényesített kár közötti okozati összefüggés fennállására vonatkozó feltételről

- 119 Mindenesetre a Közösség felelősségét csak olyan kár vonatkozásában lehet megállapítani, amely kétszerezően közvetlenül származik az érintett intézmény szabálytalan magatartásából (lásd különösen a Bíróság 64/76. és 113/76., 167/78. és 239/78., 27/79., 28/79. és 45/79. sz., Dumortier és társai kontra Tanács egyesített ügyekben 1979. október 4-én hozott ítéletének [EBHT 1979., 3091. o.] 21. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-168/94. sz., Blackspur és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben 1995. szeptember 18-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2627. o.] 52. pontját; a T-178/98. sz., Fresh Marine kontra Bizottság ügyben 2000. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3331. o.] 118. pontját, valamint a T-333/01. sz., Meyer kontra Bizottság ügyben 2003. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-117. o.] 32. pontját).

- 120 Jelen esetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a „cement”-határozat 9. cikke értelmében az Alsen Breitenburgot 3,841 millió euró, míg a Nordcemetet 1,85 millió euró bírsággal sújtották. Ugyanezen határozat 11. cikkének első bekezdése szerint a bírságokat a határozat közlésétől számított három hónapos határidőn belül kellett megfizetni. Mindezekon felül ugyanezen rendelkezés második bekezdése értelmében a bírság összege után az előző határidő lejártától jogszabályi kamatot kell fizetni.

- 121 Ki kell emelni, hogy az EK-Szerződés 192. cikke első bekezdésének (jelenleg EK 256. cikk) megfelelően a „cement”-határozat e szempontból végrehajthatónak minősült, mivel államokon kívüli jogalanyokra vagyoni kötelezettséget rótt, és

mindez annak ellenére, hogy e határozattal szemben az EK-Szerződés 173. cikke (jelenleg, módosítást követően EK 230. cikk) alapján megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be. Az EK-Szerződés 185. cikkének első mondata (jelenleg EK 242. cikk) értelmében ugyanis a közösségi bírósághoz benyújtott keresetnek nincs halasztó hatálya (az Elsőfokú Bíróság T-275/94. sz., CB kontra Bizottság ügyben 1995. július 14-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2169. o.] 50–52. pontja).

122 Tény, hogy a felperes e rendelkezésektől eltérve nem fizette meg a „cement”-határozat 9. cikkében rá kiszabott bírságot, mivel a Bizottság az említett határozatot közlő levélben felajánlotta neki azt a lehetőséget, hogy bankgaranciát adjon, amelynek célja a bírság megfizetésének biztosítása a „cement”-ügyben meghozandó ítélet kihirdetéséig. Annak a vállalkozásnak ugyanis, amely a Bizottság vele szemben bírságot kiszabó határozata ellen keresetet nyújt be, választási lehetősége van, amelynek értelmében vagy megfizeti a bírságot annak esedékessé válásakor, és ha annak helye van, akkor a Bizottság által határozatában meghatározott mértékű késedelmi kamatot, vagy az EK-Szerződés 185. cikke második mondatának alkalmazásával a határozat végrehajtásának felfüggesztését kéri, vagy végül, amennyiben a Bizottság lehetőséget biztosít számára, akkor a Bizottság által meghatározott feltételek szerint bankgaranciát ad, amelynek célja a bírság és a késedelmi kamatok megfizetésének biztosítása (a fenti 121. pontban hivatkozott CB kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54. pontja).

123 E feltételek között a felperes a bankgarancia megkötésének csak azokat a költségeit igényelheti érvényesen, amelyek jelen esetben közvetlenül a „cement”-határozat jogellenessége miatt merültek fel. Az általa e szempontból hivatkozott kár ugyanis arra vonatkozó saját választásából származik, hogy a bankgarancia adásával az EK-Szerződés 192. cikkének első bekezdésében és 185. cikkének első mondatában meghatározott szabályoktól eltérve a „cement”-határozat által megszabott határidőn belül nem teljesíti bírság-megfizetési kötelezettségét.

124 Ki kell emelni egyébként, hogy a felperes rendelkezésére álló két lehetőség, tudniillik kereset benyújtása a „cement”-határozattal szemben és az említett határozat végrehajtása felfüggesztésének kérése (ami legalábbis a bírság megfizetését illeti), valamint a Bizottság által felajánlott lehetőséget követve bankgarancia adása, mind a

bírság azonnali megfizetésének valós alternatíváit jelentették. Ezek egyébként a vállalkozások szabad döntésére voltak bízva (lásd ebben az értelemben a fenti 121. pontban hivatkozott CB kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54. és 55. pontját). E választási lehetőségeknek tehát nem volt a „cement”-határozatból származó kötelező jellege. Egyébként meg kell említeni, hogy bizonyos vállalkozások (miként a felperes is) a bankgarancia adásának lehetőségét választották, míg más vállalkozások inkább teljesítették a „cement”-határozatból eredő vagyoni kötelezettségüket, és megfizették a kérdéses bírságot (lásd e szempontból a „cement”-ügyben hozott ítélet 5116. pontját). Ha a felperes úgy döntött volna, hogy megfizeti a bírságot, akkor elkerülte volna a bankgarancia költségeinek kifizetését (a késedelmi kamatok kapcsán lásd a fenti 121. pontban hivatkozott CB kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 83. pontját).

125 A felperes által felhozott egyetlen érv sem kérdőjelezheti meg ezt a következtetést.

126 Különösen ami azt a felhozott körülményt illeti, amely szerint a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontjában kifejtett megállapítások jelen esetre is alkalmazhatók lennének, meg kell állapítani, hogy a fent hivatkozott ítélet e pontjában az Elsőfokú Bíróság nem azt mondta ki, miként azt a felperes sugallja, hogy a bírságokat kiszabó határozat címzett vállalkozásainak nem volt választási lehetőségük a bírság azonnali megfizetése és a bankgarancia adása között, hanem azt, hogy egyrészt a bírság megfizetésével a vállalkozás csak meghajlik a végrehajtható határozat rendelkező része előtt az Elsőfokú Bíróság előtt általa benyújtott kereset ellenére, míg másrészt a bírság azonnali megfizetése helyett inkább bankgarancia adása a szóban forgó vállalkozás számára a Bizottság által biztosított egyszerű lehetőségnek minősül.

127 Mindenesetre, és anélkül, hogy a lehetséges kár vizsgálatába vagy az ESZAK 34. cikk és az EK 233. cikk közötti különbségek részletes elemzésébe belemennénk, hangsúlyozni kell, hogy a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben kifejtett megfontolások, amelyek arra indították az Elsőfokú Bíróságot, hogy kimondja, hogy a versenyszabályok megsértése miatt egy vállalkozással szemben kiszabott bírságot megsemmisítő vagy csökkentő ítélet

esetében a Bizottság köteles visszatéríteni nemcsak a jogtalanul megfizetett bírság összegét, hanem az ezen összeg után járó késedelmi kamatokat is, bankgarancia adása esetén nem alkalmazhatók. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54–56. pontjában az Elsőfokú Bíróság ezt a kötelezettséget arra a körülményre alapozta egyrészt, hogy a jogtalanul megfizetett bírság teljes visszatérítésének kötelezettsége az annak értékét csökkenteni képes időmúlástól nem vonatkoztatható el, másrészt, hogy a késedelmi kamatok megfizetésének elmaradása a Közösség jogalap nélküli gazdagodását eredményezné, amely ellentétes a közösségi jog általános elveivel.

128 A felperes jelen esetben ezen megfontolások egyikére sem hivatkozott.

129 Egyrészt az első megfontolás vonatkozásában meg kell jegyezni ugyanis, hogy abban az esetben, ha bankgaranciát adnak, akkor a Bizottság nem köteles a jogtalanul beszedett bírság visszatérítésére, mivel fő szabály szerint ezt a bírságot meg sem fizették. A vállalkozás tehát figyelemmel a megtámadott határozat végrehajtható jellegére (az EK-Szerződés 192. cikkének első bekezdése) és az Elsőfokú Bíróság előtti kereset halasztó hatályának hiányára (az EK-Szerződés 185. cikkének első mondata) a Bizottságnak haladéktalanul megfizetendő bírság összege tekintetében nem szenvedett el értékvesztést. Így, mint azt fentebb jeleztük, az érintett vállalkozás által elszenvedett egyetlen lehetséges vagyoni kár azon saját döntéséből ered, hogy bankgaranciát ad annak érdekében, hogy a fent említett szabályoktól eltérve ne kelljen haladéktalanul megfizetnie a bírságot, noha nem részesült a bírságot kiszabó határozat végrehajtása felfüggesztésének kedvezményében.

130 Másrészt a második megfontolás vonatkozásában meg kell állapítani, hogy a fenti 8. pontban hivatkozott Corus UK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló helyzettel ellentétben annak elmaradása, hogy a Bizottság nem vállalja fel a bankgarancia megkötéséhez kapcsolódó költségeket, a Közösség semmilyen jogalap nélküli gazdagodásához nem vezet, mivel az említett bankgarancia megkötésének költségeit nem a Bizottságnak, hanem harmadik személynek fizették meg. A jogalap nélküli gazdagodás általános tilalmának tiszteletben tartása tehát semmilyen esetben sem igazol ilyen megtérítést. Sőt, éppen ellenkezőleg, ha a Bizottságnak át kellene

vállalnia a bankgarancia megkötésének költségeit, az éppen az érintett vállalkozásnak a megtámadott határozat meghozatala előtti helyzetbe történő helyezését tenné lehetővé, azonban a Bizottság éppen büntetve lenne, mivel olyan összegeket kellene az említett vállalkozásnak visszatérítenie, amelyekkel soha nem rendelkezett.

131 Ezekre a tényekre figyelemmel az alperes terhére rótt magatartás és az érvényesített kár közötti okozati összefüggés jelen esetben nem minősíthető kellően közvetlennek.

132 Az előzőekre figyelemmel és anélkül, hogy határozni kellene az állítólagosan elszenvedett kárról, az EK 235. cikkre és az EK 288. cikk második bekezdésére alapított keresetet annyiban, amennyiben az a bankgarancia 1998. január 31-ét követő költségeire vonatkozik, mint megalapozatlant, el kell utasítani.

A költségekről

133 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest mivel pervesztes lett, az alperes kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek teljességének viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (harmadik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet annyiban, amennyiben az EK 233. cikkben alapul, mint megalapozatlant, elutasítja.**
- 2) Az Elsőfokú Bíróság a keresetnek az EK 233. cikkre alapítottként, megsemmisítés iránti keresetként vagy intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetként történő értelmezésére vonatkozó kiegészítő kereseti kérelmet, mint megalapozatlant, elutasítja.**
- 3) Az Elsőfokú Bíróság a kártérítési kereseti kérelmet annyiban, amennyiben az a bankgaranciának a felperesnél 1998. január 31. előtt felmerült költségeire vonatkozik, mint megalapozatlant, elutasítja.**
- 4) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében, mint megalapozatlant, elutasítja.**
- 5) Az Elsőfokú Bíróság a felperest kötelezi a költségek viselésére.**

Azizi

Jaeger

Dehousse

Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. április 21-i nyilvános tárgyaláson.

H. Jung

J. Azizi

hivatalvezető

elnök